

Prezentowany projekt ma na celu kontynuację i pogłębienie studiów nad rozwojem społeczności ufortyfikowanych osad kultury Vata w mikroregionie Kakucs. Obszar ten zlokalizowany jest w centralnej części Węgier, w dorzeczu środkowego Dunaju – najistotniejszej arterii komunikacyjnej pradziejowej Europy. Społeczności kultury Vata, rozwijające się od schyłku III tys. BC do końca I poł. II tys. BC, pozostawiły po sobie bardzo bogate źródła archeologiczne, przede wszystkim w postaci rozległych cmentarzysk ciałopalnych oraz silnie umocnionych osad. Ostatnie ze wspomnianych zamieszkiwane były w wielu wypadkach w sposób ciągły przez stulecia, tworząc wyjątkowe archiwum wiadomości o przeszłej kulturze i gospodarce. Dostępne źródła archeologiczne ukazują nam społeczności Vata jako z jednej strony grupy silnie zakorzenione w lokalnej tradycji kulturowej, z drugiej strony natomiast, jako funkcjonujące w bardzo rozległej sieci kontaktów. Te ostatnie pozwalały im sięgać po najbardziej pożądane i niedostępne lokalnie surowce epoki brązu – metale (miedź, cyna, złoto) oraz bursztyn z wybrzeży Morza Bałtyckiego.

Podstawę rozważań w prezentowanym projekcie stanowi właśnie wspomniany fenomen powstawania i funkcjonowania osad umocnionych. Głównym pytaniem badawczym, jakie stawiają przed sobą autorzy projektu dotyczy znaczenia istnienia (współistnienia?) na relatywnie niewielkim obszarze mikroregionu Kakucs pięciu osad otoczonych złożonymi fortyfikacjami. Przy pomocy zaawansowanych metod badawczych, zaczerpniętych z takich dziedzin nauki jak geologia, fizyka i chemia, autorzy projektu planują odtworzyć historię powstania, funkcjonowania i wyjścia z użycia fos otaczających osady kultur Vata. W obrębie zidentyfikowanych wokół osad umocnień wykonane zostaną zaawansowane technologicznie wiercenia udarowe. Pozyskane w ten sposób rdzenie poddane zostaną wnikliwym i wieloaspektowym analizom specjalistycznym. Na podstawie wyników tych analiz odtworzona zostanie historia fortyfikowania poszczególnych osad a jej poszczególne etapy, dzięki zastosowaniu licznych datowań radiowęglowych, ułożone zostaną na skali czasu. Określone zostaną tym samym ramy czasowe ewentualnego współistnienia poszczególnych osad. To z kolei pozwoli na zbudowanie antropologicznych modeli, bazujących na koncepcji ekonomii politycznej, opisujących możliwe scenariusze rozwoju relacji pomiędzy poszczególnymi społecznościami - od całkowicie niezależnego rozwoju poszczególnych grup, poprzez koegzystencję części lub wszystkich z nich (opartą na współpracy lub konflikcie i izolacji).